

Skandal spod znaku Klonowego Liścia

11 lutego 2004 roku premier Kanady Paul Martin powołał Komisję ds. Zbadania sprawy Programu Działalności Reklamowej i Sponsoringu.

Kanada rzadko jest kojarzona ze skandalami, nawet najśłynniejszy - Adscam (od słowa Add - reklama i scam - przekręt) mylony jest z amerykańską ikoną skandalu Abscam (Abdul Enterprise Scam).

Skandal, zwany też "Sponsorgate", ujawnił się w czasie, kiedy rząd federalny Kanady podjął działalność sponsoringową w prowincji Quebec. Program miał na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa prowincji odnośnie wkładu rządu federalnego Kanady w rozwój przemysłu na tym obszarze. Miało to powstrzymać akcje Partii Québécois, wzywającej do niepodległości tej prowincji.

Program był prowadzony od 1996. W 2004 roku odkryto, zakrojoną na szeroką skalę korupcję podczas jego realizacji. Wynikiem tego było jego natychmiastowe zakończenie przedsięwzięcia.

Operacja, która zakończyła się dochodzeniem Komisji, polegała na niewłaściwym wykorzystaniu publicznych funduszy, przeznaczeniu ich na prace, które nigdy nie zostały wykonane. Jak się okazało, pieniądze były przekazywane firmom reklamowym, powiązanym z rządzącą Partią Liberalną a dowody wskazywały, że wiele zleceń w

ogóle nie zostało wykonanych.

Wątpliwe, czasami wręcz sprzeczne z prawem, działania wewnątrz administracji rządowej, polegały na przekierowaniu funduszy pierwotnie przeznaczonych na kampanię reklamową, na konta stowarzyszonych firm, które przekazywały je z powrotem, ale na konto Partii Liberalnej w postaci np. darowizn.

Śledztwo uderzyło w rządzącą wówczas Partię Liberalną, która była u władzy w latach 1993-2006 oraz w premiera Paula Martina. Toczyło się ono przez lata, ale jego rezultat ujrzał światło dzienne w 2004 roku, kiedy sprawie przyjrzała się Sheila Fraser - Auditor Generalny kraju, która wykazała niewytłumaczalne wydawanie publicznych funduszy. Doprowadziła ona do powołania Komisji Gomery'ego (wcześniej Komisja ds. Zbadania Sprawy Programu Działalności Reklamowej i Sponsoringu).

Komisja rozpoczęła pracę w Ottawie, 4 września 2004 roku, przedstawieniem raportu przez Sheilę Faser. W pierwszej części prac grupy przesłuchiowano większość czołowych kanadyjskich polityków. Bezprecedensowym zdarzeniem w historii Kanady było przesłuchanie premierów Paula Martina i Jeana Chretien. Obrona Chretien była również dosyć nietypowa. Jego prawnik żądał usunięcia sędziego Gommery'ego z powodu wywiadu, którego ten udzielił dla "National Post". Dla obrońców polityka było to typowym przykładem stronnictwa Gomery'ego. Sędzia ujawnił bowiem w rozmowie z dziennikarzami, że za pieniądze z Programu Chretien kupił sobie "lichej jakości piłki golfowe". Na następną rozprawę, obrażony Chretien przyniósł komplet drogich piłek z nazwiskami amerykańskich prezydentów pytając, czy to są te liche piłki, o których mówił w wywiadzie Gomery.

Następnie Komisja przeniosła swoje prace do Montrealu, by dowiedzieć się, w jaki sposób rozeszły się miliony dolarów. Przesłuchanie ujawniło niewiele więcej, niż zawarte było w pierwotnym raporcie Audytora Generalnego, ponieważ nie posiadał on legitymacji do prowadzenia śledztwa poza strukturami rządu. Dowiedziono jednak, że Jean Brault, dyrektor jednej z firm reklamowych - Groupaction, dopuścił się serii przestępstw, które skutkowały bezpośrednim przelaniem funduszy publicznych na konto Partii Liberalnej. Zeznania Braulta (przesłuchanie początkowo objęte tajemnicą) wskazywały na olbrzymią siatkę korupcyjną sięgającą szczytów władzy, a setki tysięcy dolarów przeznaczano na nieistniejące transakcje, skrojone na potrzeby Partii Liberalnej przez okres 1994-2002.

Nielegalny proceder polegał na zatrudnianiu przez Braulta pracowników, którzy już byli na etacie w Partii Liberalnej, zawyżanie rachunków i płacenie za kampanię partii, lub dokonywanie darowizn dla jej członków. Za taką pomoc Brautowi udzielano kontraktów na federalne kampanie reklamowe warte miliony dolarów. W sumie z około 250 milionów przeznaczonych na kampanię 100 było rozdysponowanych między 5 firm reklamowych, które nie potrafiły udokumentować wykonanej przez siebie pracy.

Podczas dochodzenia okazało się również, że w skandal korupcyjny związany z Programem uwikłani byli przyjaciele i znajomi ministra Robót Publicznych, a także ambasador w Danii Alfonso Gagliano, który dodatkowo kojarzony był ze światem przestępczym i który grał jedną z głównych ról w Adscam.

Wydarzenia związane z Partią Liberalną były przyczyną przyspieszonych wyborów w 2006 roku, w wyniku których partia, po 12 latach przy sterach władzy, została pokonana przez Partię Konserwatywną, a nowy rząd został powołany 6 lutego 2006 roku.

Jak na ironię okazało się, że program, który miał być skierowany na wspieranie rządu federalnego Kanady, spowodował przelanie wielkich kwot na konta partii separatystycznej Quebecu, która bez obiekcji wykorzystwała skandal do celów politycznych wskazujących na korupcję polityczną rządu w Ottawie.

1 lutego 2006 roku ukazał się ostateczny tzw. Raport Gomerego, który zawierał rekomendacje zmian legislacyjnych dotyczących zamówień publicznych. Wskazówki te zawierały:

- nałożenie większej odpowiedzialności na komisje parlamentarne,
- surowsze kary za naruszenie dyscypliny finansowej w sektorze publicznym,
- odpolitycznienie służby cywilnej i mianowania na stanowiska w kluczowych korporacjach,
- zakaz niszczenia dokumentów.

Po ogłoszeniu na konferencji prasowej powyższych rekomendacji, nowy premier, wybrany 23 stycznia 2006, Stephen Harper stwierdził, że część z nich pokrywa się z jego propozycjami zmian legislacyjnych, które znalazły wyraz w federalnej ustawie o ponoszeniu odpowiedzialności "Federal Accountability Act"

Źródła: maple leaf Web; smalldeadanimals.com; tbs-sct.gc.ca